

Bava Metzia (21b)

קציעות בדרך — **Come, learn** a proof from the following Mishnah (*Maasros* 3:4):
Cut figs found in the road, וְאֶפְלוּ בְּצַד שְׂדֵה קְצִיעוֹת — **and even those found beside a field of cut figs** spread out to dry; וְכֵן — **and similarly,** תְּאֵנָה הַנוֹטָה לְדֶרֶךְ — in the case of **a fig tree that hangs over the road,** תְּאֵנִים תַּחְתֶּיהָ — **the figs beneath it** מוֹתְרוֹת מְשֻׁם גָּזַל — **are permissible with respect to** the prohibition of **theft,** i.e. they are deemed ownerless and taking them does not constitute theft, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֶׂה — **and they are exempt from the** requirement of *maaser*, as is the law with all ownerless produce. בְּזֵיתִים וּבְחֲרוּבִים — However, **in regard to olives and carobs** found under the same conditions, אָסוּר — **it is prohibited** for the finder to keep them. נִשְׁלָמָה רִישָׁא לְאַבְיָי לֹא קִשְׁיָא — **Now, it is understandable that the beginning section** of the Mishnah **does not contradict Abaye's** view for the following reason: אֲגַב דְּחִשְׁבִּי — **Since [the cut figs] are valuable,** מִמְשַׁמֵּשׁ בְּהוּ — **the owner constantly checks on them** and is aware of their loss almost as soon as it occurs. תְּאֵנָה נְמִי — In the case of the **fig tree, too,** we may say that מִידַע יָדִיעַ דְּנִתְרָא — **[the owner] is aware that the figs** tend to **drop** from the tree, and he therefore despairs in advance of recovering any figs.

Bava Metzia (22b)

וְכִי מֵאַחַר — **Rav Acha the son of Rava said to Rav Ashi:** אָמַר לִיה רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַבָּא לְרַב אֲשִׁי — **Now that Rava has been refuted** in regard to his acceptance of a state of *yiush* even without the owner's awareness of it, הֲגִי תְּמַרֵי דְזִיקָא — regarding **these wind-blown dates,** הֵיכִי אֶכְלִינָן לְהוּ — **how may we eat them?**

Rav Ashi replies:

אָמַר לִיה — **He said to [Rav Acha the son of Rava]:** בְּנִין דְּאִיבָא שְׂקָצִים וְרַמְשִׁים — **Since there are vermin and crawling creatures** אֶכְלִי לְהוּ — **that eat [the fallen dates,]** אֲשִׁי — **[the owner] certainly despairs of recovering them from the very beginning,** even before they are blown from the tree.

Rav Acha continues his line of questioning:

וְנִתְמִי דְלֹאוּ בְּנֵי מְחִילָה נִינְהוּ — **Orphans who** are minors, and **are not** yet legally **capable of** relinquishing their rights, מַאי — **what** will you say in regard to their dates?

Rav Ashi responds:

אָמַר לִיה — **Rav Ashi said to him:** בְּאַגָּא בְּאַרְעָא דְנִתְמִי לֹא מְחִזְקִין — **We do not presume that an entire valley** is comprised of **the land of orphans.**

Rav Acha pursues this further:

מִוּחָזֵק וְעוֹמֵד מַאי — **What** is the law in regard to dates from trees on land **well established** to belong to orphans? כְּרִבְתָּא מַאי — **What** is the law in regard to dates that have fallen off trees that are **surrounded by stone walls?**

Rav Ashi responds:

אָמַר לִיה — **[Rav Ashi] told him:** אָסוּרִין — **They are indeed forbidden** to the finder.

יאוש קטן לא מהני

שלחן ערוך (חושן משפט רס, ו) - המוצא קציעות בדרך אפילו בצד שדה קציעות הרי אלו שלו, וכן תאנה שהיא נוטה לדרך ונמצאו תאנים תחתיה מותרים שהבעלים מתייאשים מהם... ואם היו של יתומים שאינם בני מחילה אסורים.

נתיבות המשפט (רס, יא) - לפי זה הוא הדין באבידה בדבר שאין בו סימן כשנתוודע לו בעדים שהוא של יתומים חייב להחזיר, דאין יאוש מועיל בקטנים דהוי יאוש שלא מדעת.

ערוך השלחן (רס, יד) - כן כל אבידה הידוע שהיא של יתומים לא מהני יאוש שלהם וצריך להחזיר להם.

שולחן ערוך הרב (ד, ז) - הקטנים אין יאושם ומחילתם כלום אף על פי שבודאי יתיאשו וימחלו גם כשיגדלו (ומכל מקום אם נתן הקטן מתנה מרצונו מתנתו מתנה חכמים כדי שישאו ויתנו עמו הבריות).

השבת אבידה כהלכה (ה, סקכ"ה) הכי נקטינו, שמעתי מהגה"ג רבי ניסים קרליץ שליט"א.

כתבי מרן הגרש"ז אויערבאך (כג) - בשל קטן גם אם אין בו שוה פרוטה לא זכה כיון שלעולם אינו מתייאש, ורק פטור מהשבה.

יאוש קטן מהני

אולם המשפט (רס, ו) - לכאורה יש לעיין כיון דיאוש אינו ברצון אלא על כרחו תיכף כשנודע לו נעשה יאוש, אם כן הא קיימא לן גבי גט כיון דלא בעי רצונה מתגרשת אפילו קטנה... והכא נמי כל שנודע לו שנאבד מידו תו אין צריך רצונו והוה ליה לומר דמהני גם בקטן. ולפי מה שכתבתי בסמוך לפי שיטת הש"ך דהכא לא ידע דנתרי ולא מהני מתורת יאוש אלא מתורת מחילה ברצון אם כן יש לומר דעל זה דוקא אמרו דלא מהני בקטן, אבל יאוש דהוא בעל כרחו שפיר מהני אפילו בקטן, אבל בטלו דברי נגד כל הראשונים וצריך עיון.

דברות משה (כא, ענף ג) - יאוש אינו ענין הקנאה שלא יכול קטן לעשותו, אלא הוא ענין שמתבטל ביאוש החזקתו לבעלים והרי גם כשהוא קטן על כל פנים אין מחזיק עצמו לבעלים... ורק מתמרי דזיקא של יתומים הקשה לאבבי משום דהתם אין כאן עדיין אבידה ממש דהרי אפשר בכל עת שיבא הבעלים בעצמו לעיין באילנותיו וילקט הנופלים... וכוונת היאוש היא שאינו מקפיד על זה ומפקירם כיון דיודע שאיכא שקצים ורמשים דקא אכלי לא יכפת לו גם כשאדם יאכלם, ונמצא שהוא מטעם מחילה שאין להתיר בשל יתמי... אבל באבידה ממש שאין בה סימן אף שיודע שהוא של יתומים גם לאבבי ניחא מה שהוא שלו כיון שעל כל פנים נתיאשו ואין דעתם ולא דעת האפוטרופסין עליו ונפקע בעלותם ממילא.

ביאור הגר"א (רלה, ט) - הא דאמרינן בריש פרק שני דבבא מציעא יתמי לאו בני מחילה נינהו דוקא בדבר שלשאר בני אדם מסתמא הוי מחילה, אבל אם מחלו בפירוש הוי כמתנה. משפט האבידה (רסב, עמ' פד) - לפי זה אפשר דיאוש להדיא יהני נמי בקטן, אמנם נראה דיאוש גרע דאינו מחילה אלא הפקעת התורה אחר דמתיאש, ולהכי לא מהני בקטן.

פתחי חושן (ב, סק"ו) - יש לעיין באבודה מכל אדם שלדעת כמה פוסקים לאו מדיון יאוש הוא, אפשר שבאמת אף בשל קטן זכה המוצא. [וכן מסיק הבית אהרן על הסוגיא שם].

פתחי חושן (שם) - עיין שלחן ערוך סימן רלב סעיף ג שפסק הרמב"ם שגם בקטן יש דין מחילה בפחות משתות, אף על פי שאינו מרצונו, וצריך לומר דדוקא באונאה שבא על ידי דרך מקח וממכר תיקנו חז"ל שמחילתו מחילה, כדי שישאו ויתנו עמו.